

Seminarska naloga iz Statistike

Dejan Perić

28. december 2021

1 Prva naloga

V datoteki Kibergrad se nahajajo informacije o 43.886 družinah, ki stanujejo v mestu Kibergrad. Za vsako družino so zabeleženi naslednji podatki (ne boste potrebovali vseh):

- Tip družine (od 1 do 3)
- Število članov družine
- Število otrok v družini
- Skupni dohodek družine
- Mestna četrt, v kateri stanuje družina (od 1 do 4)
- Stopnja izobrazbe vodje gospodinjstva (od 31 do 46)

1.1 a)

Izmed 43886 družin izberemo vzorec družin velikosti 200. Vzorce bomo pridobivali s pomočjo sample iz knjižnice random. Za cenilko povprečnega števila otrok bomo vzeli cenilko

$$\hat{\mu} = \frac{1}{200} \sum_{i=1}^{200} X_i$$

Dobimo oceno, da je povprečno število otrok v Kibergradu enako 0,9400.

1.2 b)

Za cenilko standardne napake bomo vzeli cenilko iz predavanj. Ta je enaka

$$\hat{SE}_+^2 = \frac{N-n}{N-1} \cdot \frac{\hat{\sigma}_+^2}{n},$$

pri čemer je $\hat{\sigma}_+^2$ enaka

$$\hat{\sigma}_+^2 = \frac{N-1}{N} \cdot \frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n (X_i - \bar{X})^2.$$
$$\hat{SE}_+^2 = \frac{N-n}{N} \cdot \frac{1}{n \cdot (n-1)} \sum_{i=1}^n (X_i - \bar{X})^2$$

Pri nas je $N = 43886$ in $n = 200$, torej je

$$\hat{SE}_+^2 = \frac{43686}{43886} \cdot \frac{1}{200 \cdot 199} \sum_{i=1}^{200} (X_i - \bar{X})^2.$$

Izračunamo, da je standardna napaka enaka 0.07800452720101289.

Sedaj s pomočjo studentove porazdelitve izračunajmo eksakten 95% interval zaupanja. Iz predavanj vemo, da je ta oblike

$$\mu \in (\hat{\mu} - \hat{SE}_+ \cdot F_{Student(n-1)}^{-1}(1 - \frac{\alpha}{2}), \hat{\mu} + \hat{SE}_+ \cdot F_{Student(n-1)}^{-1}(1 - \frac{\alpha}{2})) .$$

Oceni za povprečno število otrok ($\hat{\mu}$) in standardno napako ($\hat{SE}_+$) že imamo. Stopnja tveganja je enaka $\alpha = 0,05$. S pomočjo knjižnice *scipy.stats* izračunamo, da je

$$F_{Student(n-1)}^{-1}(0,975) = 1.9719565442493954$$

Interval zaupanja je torej enak (0.7861784621048826, 1.0938215378951173)

1.3 c)

Za cenilko povprečja celotne populacije bomo vzeli isto kot smo za oceno populacijskega povprečja pri vzorcu.

$$\mu = \frac{1}{43886} \sum_{i=1}^{200} X_i = 0.9479332816843641$$

Opazimo, da se populacijsko povprečje in vzorčno povprečje ujemata zgolj v eni decimalki. Iz vseh podatkov družin lahko izračunamo varianco števila

otrok družin, s pomočjo katere bomo lahko ocenili kakšna je prava standardna napaka za vzorec velikosti 200. Ker imamo podatke celotne populacije, za cenilko variance vzamemo

$$\sigma^2 = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^{43886} (X_i - \bar{X})^2 = 1.3391064929282408$$

Za cenilko prave standardne napake vzamemo cenilko, najdeno v knjigi ????:

$$SE^2 = \frac{\sigma^2}{n} \cdot \left(\frac{N - n}{N - 1} \right) = \frac{\sigma^2}{200} \cdot \frac{43686}{43885}$$

Dobimo, da je prava standardna napaka ocenjena z $SE = 0.0816404987959038$. Absolutna napaka ocenjene standardne napake je torej ???, relativna pa ???. Opazimo, da je

$$\mu = 0.9479332816843641 \in (0.7379511969254118, 1.0620488030745883) ,$$

torej interval zaupanja iz prejšnje točke pokrije populacijsko povprečje.

1.4 d)

Vzemimo še 99 vzorcev populacije velikosti 200. Določimo 95% intervale zaupanja. Glede na to, da imamo skupaj 100 vzorcev, pričakujemo, da bo približno 95 intervalov zaupanja pokrilo populacijsko povprečje ($\mu = ???$). Vse skupaj ponazorimo z grafom.

Ugotovimo, da ??? intervalov pokrije populacijsko povprečje.

1.5 e)

Za teh 99 vzorcev izračunamo še standardni odklon za vsakega posebej. Za cenilko standardnega odklona vzamemo isto, kot smo jo vzeli za standardno napako v prvem vzorcu; standardni odklon in standardna napaka sta namreč za ta primer ista. Skupaj s pravo standardno napako rezultate prikažemo z grafom.

1.6 f)

Izvedite prejšnji dve točki še na 100 vzorcih po 800 družin. Primerjajte in razložite razlike s teorijo vzorčenja.

Sedaj vzamemo 100 vzorcev populacije velikosti 400. Za vsak vzorec izračunamo interval zaupanja in standardni odklon. Ker imamo 95% interval zaupanja,

spet pričakujemo, da bo približno 95 intervalov pokrilo populacijsko povprečje.

Vidimo, da ??? pokrije interval.

Poglejmo si še graf z ocenjenimi standardnimi odkloni.

Opazimo, da je odstopanje od pravega standardnega odklona sedaj manjše kot pri vzorcih velikosti 200.

2 Druga naloga

2.1 a)

Ocenite povprečje in standardni odklon za telesno temperaturo posebej pri moških in posebej pri ženskah.

2.2 b)

Za povprečji iz prejšnje točke določite 95% intervala zaupanja.

2.3 c)

Preizkusite domnevo, da imajo moški in ženske v povprečju enako telesno temperaturo.

3 Tretja naloga

V datoteki Temp LJ se nahajajo izmerjene mesečne temperature v Ljubljani v letih od 1986 do 2020. Postavimo naslednja dva modela spreminjanja temperature s časom:

- Model A: vključuje linearni trend in sinusno nihanje s periodo eno leto.
- Model B: vključuje linearni trend in spreminjanje temperature za vsak mesec posebej.

Očitno je model B širši od modela A.

3.1 a)

Preizkusite model A znotraj modela B.

3.2 b)

Pri modeliranju je nevarno privzeti preširok model: lahko bi recimo postavili model, po katerem je temperatura vsak mesec drugačna, neidvisno od ostalih mesecev, a tak model bi bil neuporaben za napovedovanje. Akaikejeva informacija nam pomaga poiskati optimalni model – izberemo tistega, za katerega je le-ta najmanjša. Akaikejeva informacija je sicer definirana z verjetjem, a pri linearni regresiji in Gaussovem modelu je le-ta ekvivalentna naslednji modifikaciji:

$$\text{AIC} := 2m + n \ln \text{RSS},$$

kjer je m število parametrov, n pa je število opažanj. Kateri od zgornjih dveh modelov ima manjšo Akaikejevo informacijo?

4 Literatura